

Türkiye Almanya ABD ve Avustralya Spor Sistemlerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması

DOI: 10.26466/opus.585855

*

Hakan Sunay*

* Doç. Dr, Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Gölbaşı/Ankara/Türkiye

E-Posta: hsunay@ankara.edu.tr

ORCID: [0000-0001-5139-1492](https://orcid.org/0000-0001-5139-1492)

Öz

Günümüzde çağdaş spor örgüt yapılanmasının ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, kültürleri, nüfus demografik özellikleri gibi değişkenlerden etkilendiği kabul edilmektedir. İşte bu etkiyi belirlemiş ve aynı zamanda sporda katılımı sağlamış ve sporda başarılı olmuş ülkeler arasından; Almanya, ABD ve Avustralya ile Türkiye'nin "Spor Sistemlerinin" incelenerek karşılaştırılması önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı; Almanya, ABD ve Avustralya'daki spor teşkilatlanması ve organizasyonel yapısı, spor finansmanı, spora katılımı ve spor politikası incelenerek, spor sistemine yönelik bu uygulamaların Türkiye ile benzerlik ve farklılıklarını belirlemektir. Bu çalışmada verilerin toplanmasında belgesel tarama tekniği kullanılmıştır. Almanya, ABD ve Avustralya ile ilgili veriler, bu ülkelerin resmi genel ağ (web) sitelerinden ve kitaplardan elde edilmiştir. Karşılaştırmalı çalışmaların kendine özgü analiz yöntemlerine uygun olarak benzerlik ve farklılıklar analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; ülkelerin bazı değişkenlere göre spor sistemlerinde farklı uygulamaların olduğu tespit edilmiştir. ABD, Almanya ve Avustralya gibi sporda gelişmiş ülkelerin spor sistemlerinin kısmen ya da tamamının devletin gözetiminde olduğu ancak sorumluluğu yerel yönetimler ile özerk yapıda örgütlenen spor kuruluşlarına devrettikleri, ülkemizde ise spor sisteminin tamamen devletin kontrolünde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı spor sistemleri, Spora katılım, Spor finansmanı, Spor politika-
sı

Comparison of Sports Systems for Some Variables in Turkey Germany USA and Australia

*

Abstract

It is accepted today that the structure of contemporary sports organization is influenced by variables such as development levels, cultures and demographic characteristics of the countries. This is among the countries that have identified this effect and at the same time have achieved sport participation and the sport is successful; It is important to examine and compare "Sports Systems" of Germany, USA and Australia with Turkey. The purpose of this study is; Sport organization and organizational structure in Germany, USA and Australia, sport financing, sport participation and sport policy are examined and the similarities and differences of these applications for sport system with Turkey are determined. In this study, documentary scanning technique was used to collect data. Data on Germany, the United States and Australia have been obtained from official public web sites and books of these countries. Similarities and differences have been analyzed in accordance with the specific analysis methods of comparative studies. Similarity and differences have been revealed as a result of the comparison, and suggestions have been made taking into account the practices in Turkey. As a result of the research; it has been determined that the countries have different applications in sport systems according to some variables. The sporting systems of developed countries such as the USA, Germany and Australia are part or all under the control of the state. But it has been determined that responsibility is transferred to local governments and sports organizations organized in an autonomous structure and in Turkey sporting system is completely controlled by the state.

Keywords: *Comparative sports systems, Participation in the sport, Sports financing, Sport policy.*

Giriş

Günümüzde spor bir yaşam tarzı haline gelmiştir. Sporun bireylerin yaptığı fiziksel ve zihinsel aktivite olması dışında bir de örgütsel yapısı vardır. Spor politikalarının ulusal ve uluslararası spor yapılanmaları üzerindeki etkisi, spor organizasyonlarının ve spor ekonomisinin öneminin artması bu alanda da yönetim ve organizasyon anlayışının gelişmesine yol açmıştır. Ülkelerin spor yönetimleri, kendi kültürel gelişimleri ile vatandaşlarının serbest zaman değerlendirmesi, eğlence anlayışları ve sportif performanslarının artırılması ihtiyacı doğrultusunda şekillenir. Günümüzde çağdaş spor örgüt yapılanması ülkelerin gelişmişlik düzeyi, kültürleri, demografik özellikleri gibi değişkenlerden etkilenebilmektedir. (Ekmekçi, 2010). İşte bu etkiyi belirlemiş ve sporda başarılı olmuş ülkeler arasından; Almanya, ABD ve Avustralya ile Türkiye'nin "Spor Sistemlerinin" karşılaştırılması önem taşımaktadır. Karşılaştırma, düşünceyi geliştirmek için kullanılan bir yöntemdir. Sistemlerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi, toplumlara kazandırdığı düşünce stili olan bir şeyin değerine üstünlüğünün ya da ondan düşüklüğünün gösterilmesi durumu ile bir şeyin daha iyi/kaliteli olduğu kanıtlanmış bir şeyle karşılaştırılması (Sunay, 2017) olup, onun geliştirilmesi için gerekli boyut ya da öğelerinin gösterilmesidir. Spor sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesinin yararları; farklı kültürlerin ve farklı spor sistemlerinin tanınmasını ve karşılaştırılmasını sağlar ve globalleşmeyi destekler. (Sutton, Post, Merxci ve diğerleri, 2006).

Karşılaştırmalı araştırma sosyal bilimlerde kullanılan ve farklı ülke veya kültürler arasında karşılaştırma yapmayı amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Dolayısıyla uluslararası karşılaştırmalar, sporda uygulanan farklı sistemlere ilişkin tercihlerin görülmesi ve belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışma ile incelenen ülkelerin spor yönetim sistemlerine ilişkin organizasyonel yapı, spor finansmanı, spora katılım ve spor politikası incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı; ABD, Almanya ve Avustralya'daki spor sistemine yönelik uygulamaların Türkiye ile benzerlik ve farklılıklarını incelemektir.

Alt Amaçlar

1. Karşılaştırılan ülkelerdeki spor yönetim sistemlerine ilişkin organizasyonel yapı nasıldır? Ülkelerde sporcu nasıl yetiştirilmektedir? Aradaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
2. Karşılaştırılan ülkelerde sporun finansmanı nasıl sağlanmaktadır? Aradaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
3. Karşılaştırılan ülkelerdeki spor politikası nedir? Aradaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
4. Karşılaştırılan ülkelerde spora katılım nasıl sağlanmaktadır? Aradaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma, bir karşılaştırmalı spor yönetimi araştırmasıdır. Karşılaştırmalı araştırmalarda kullanılan farklı yaklaşımlar vardır. Bunlar yatay, dikey, problem çözme, tanımlayıcı, açıklayıcı ve değerlendirici yaklaşımlardır. Yatay yaklaşımda sistemlerin ayrı ayrı ve birlikte tüm unsurları incelenir. Dikey yaklaşımda, incelenen sistemin tarihi evrimi izlenir (Türkoğlu,1998). Tanımlayıcı yaklaşımda ise konu ile ilgili literatür incelenir, spor sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılır. Bu araştırmada tanımlayıcı yaklaşımla beraber kısmen dikey yaklaşım, ülkelerin spor sistemlerinin karşılaştırılması olması nedeniyle de yatay yaklaşım kullanılmıştır. Araştırma, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden Almanya ile Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya'daki spor sistemine ilişkin bazı uygulamaların incelenmesi ve Türkiye'deki uygulamalarıyla karşılaştırılması ile sınırlıdır. Araştırma, elde edilen kaynaklar ve yazılı dokümanlarla sınırlıdır.

Verilerin Toplanması ve Veri Kaynakları

Bu araştırmada verilerin toplanmasında belgesel tarama tekniği kullanılmış, elde edilen dokümanların incelemesi yapılmıştır. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir. Belgesel tarama, belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2005; Erkuş, 2005).

Belgesel tarama, hemen her araştırma için kaçınılmaz olan bir veri toplama tekniğidir. (Madge, 1965; Balcı, 2006). Belgelerin varlığı kadar, onlardan yararlanabilmek de önemlidir. Bilgide birikim ve süreklilik, belgelerle sağlanır. (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Veri toplarken Türkiye, Almanya, ABD ve Avustralya'nın genel spor sistemleri ve bu ülkelerde uygulanan spora ilişkin finansal destek (spor finansmanı) spora katılım, uygulanan spor politikalarına ilişkin (*kitap, tez, makale, dergi, kalkınma planları gibi*) bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca veriler, ülkelerin resmi genel ağ (web) sitelerinden elde edilmiştir. Bu çalışmada Patton (1987) tarafından geliştirilmiş olan "tipik durum örnekleme" kullanılmıştır. Tipik durum örneklemesinde amaç, tipik durumları seçerek evrene genelleme yapmak değildir. Amaç, belli bir alan hakkında fikir sahibi olmak veya bu alan, konu, uygulama veya yenilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmayanları bilgilendirmektir.

Verilerin Analizi

Araştırma için elde edilen veriler, betimsel analiz yaklaşımında belirtilen amaçlar doğrultusunda, benzerlik ve farklılıklar analiz edilerek karşılaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde Türkiye Almanya ABD ve Avustralya Spor Sistemlerinin karşılaştırılmasına ile ilişkin dört değişken için elde edilen bulgular tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara ilişkin değişkenler:

1. Spor sistemlerinin yapısına ilişkin sporun üst yönetimlerinin teşkilatlanması
2. Spor sistemi içerisinde ülkelerin spora finansal destek uygulamaları
3. Spor sistemi içerisinde ülkelerin spora katılımları
4. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin spor politikaları

Spor Sistemlerinin Yapısına İlişkin Sporun Üst Yönetimlerinin Teşkilatlanması

Spor teşkilatları; spora ilişkin amaçlar doğrultusunda, geniş kapsamlı bir işin ya da işlerin görülmesi için kurulan spor hizmet kuruluşlarıdır.

Tablo 1. Spor sisteminin yapısına ilişkin sporun üst yönetimin teşkilatlanmasının görünümü

Almanya	ABD	Avustralya	Türkiye
Devlet; (içişleri bakanlığı) ve 16 federal bölge, yerel yönetim seviyesinde “uzman spor ofisleri” etkilidir.	-Hükümet, ABD’de her seviyede “müdahaleci olmayan” bir yaklaşım benimsenir. -Sporun yapılandırılmasında ağırlıklı olarak “serbest piyasa” (*) etkilidir. -ABD’de sporun yapılması 3 yolla gerçekleşir; 1.Profesyonel spor, 2.Üniversite sporu, 3.Okullar arası yerel spor yarışmalarıdır.	-Avustralya federal hükümetinin sporun gelişiminde sorumluluğu vardır. -Mahalli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen spor aktivitelerine hükümet ve eyalet yönetimleri “sponsor desteği” sağlamaktadır. -“Avustralya Spor Komisyonu (ASC)”devlet adına sporu yönetir	-Türkiye’de Devlet sporun üst yönetiminde etkilidir. Türkiye’de sporun Üst yönetimi “Gençlik ve Spor Bakanlığı’dır”. -Sporun organizasyonel yapısında; Spor Genel Müdürlüğü, Spor federasyonları ve Spor kulüpleri etkilidir.

(*)Sportif faaliyetlerin tam rekabet şartları içinde tarafların karşılıklı olarak anlaşmasıyla belirlendiği, arz ve talebe devlet tarafından müdahale yapılmayan, sporda eğitim, sosyal ve ekonomik uygulamaların serbestçe yapılabildiği piyasayı tanımlar.

Günümüzde spor yönetiminin üst kuruluşu olarak bilinen; Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Paralimpik Komitesi, Uluslararası Futbol Federasyonu, Uluslararası Basketbol Federasyonu gibi sporu uluslararası alanda yöneten hükümetler dışı kuruluşlar, her ülkenin uyması ve uygulaması gereken temel kuralları oluşturmuştur. Ulusal spor teşkilatları da söz konusu temel kurallar çerçevesinde ülke sporunu yönetirler. Bu devlet eliyle yapılabildiği gibi özerk kurumlarla da gerçekleştirebilmektedir. İşte bu çeşitliliğin uygulandığı örneklerin karşılaştırıldığı çalışmada ülkelerin spor sisteminin yapısına ilişkin sporun üst yönetimin teşkilatlanmasının görünümü Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü üzere, spor sisteminin yapısına ilişkin sporun teşkilatlanması; Almanya’da devlet, eyaletler ve yerel yönetim seviyesinde “uzman spor ofisleri” etkilidir (Petry and Hallmann, 2013; Breuer ve

ark.,2015). ABD’de devlet kontrolünde serbest piyasa etkilidir. Hükümet, ABD’de spora her seviyede “müdahaleci olmayan” bir yaklaşım benimsemektedir. ABD’de sporun yapılanması 3 yolla gerçekleşir; 1.Profesyonel spor, 2.Üniversite sporu, 3.Okullar arası yerel spor yarışmalarıdır. Söz konusu 3 yapılanmada da *devlet doğrudan müdahaleci olmaz*. Örneğin: yetişkin beysbol ligini (MBL) beysbol derneği, Ulusal basketbol derneği (NBA) basketbol ligini organize eder (Ruseski and Razavilar, 2013). Avustralya’da devlet sponsorluğunda “Avustralya Spor Komisyonu” aracılığı ile eyaletler sponsor desteği sağlamaktadırlar. Avustralya’da sporu, Avustralya “Spor Komisyonu (ASC)” devlet adına yönetir (Cuskelly ve ark.,2013). Türkiye’de ise Gençlik ve Spor Bakanlığı Koordinatörlüğünde spor federasyonları ve spor kulüpleri tarafından yürütülmektedir.

Spor Sistemi İçerisinde Ülkelerin Spora Finansal Destek Uygulamaları

Spor hizmetlerinin nitelikli olarak sürdürülebilmesi için ülkelerin politikaları doğrultusunda spor etkinliklerine ayırdıkları finansal (bütçe) destek uygulanabilirliği ve şekliyle oldukça önemlidir.

Tablo 2. Ülkelerin spor sistemi içerisinde spora finansal destek uygulamalarının görünümü

Almanya	ABD	Avustralya	Türkiye
-Amatör spor sivil toplum örgütlerince örgütlenmişlerdir. Gelirler üye aidatları ve sponsorluk uygulamaları ile elde edilir. (Petry and Hallmann, 2013)	-ABD, spora finansal destek konusunda “müdahaleci olmayan”(handsoff approach) bir yaklaşım içerisindedir. -ABD’de her konuda olduğu gibi “serbest piyasa ekonomisi” ^(*) geçerlidir. (Ruseski and Razavilar, 2013)	-Spora finansal destek, devlet tarafından sağlanır. Federal hükümet bütçesinden her yıl “Toplumsal Rekreasyon ve Spor Tesisleri Programı” doğrultusunda planlanmaktadır. -Avustralya’da kitle sporuna ve elit sporu geliştirmede hükümet desteği yapılmaktadır. (Cuskelly ve ark.,2013)	-Türkiye’de spora devlet desteği yapılmaktadır. Destek, spor federasyonların a doğrudan, özerk futbol federasyonuna ise dolaylı olarak yapılmaktadır (Ak, 2017)

(*) Ekonomik faaliyetlerin tam rekabet şartları içinde serbestçe yapılabildiği, ekonomik sorunların çözümünün devletin ekonomiye müdahalesiyle değil fiyat mekanizması aracılığı ile gerçekleştirildiği ekonomik şartlardır.

Öyle ki spor organizasyonları ile spora katılıma ilişkin etkinliklerin finansal destek olmadan yapılması neredeyse imkânsızdır. Spor sistemi

içerisinde finansal destek uygulamalarının görünümü Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ülkelerin spor sistemi içerisinde spora finansal destek uygulamasında; Almanya’da devlet spora kısmen finansal destek verirken, ABD’de devlet müdahaleci olmayıp, spora finansal destekte serbest piyasa ekonomisi^(*) şartları geçerli olmaktadır. Öyle ki ABD’de her organizasyon kendi finansmanını kendisi sağlar. Almanya’da Alman hükümeti spora maddi destek sağlar. Spor kulüpleri devlete ya da yerel yönetimlere ait spor tesislerini kullanırlar. Avustralya ve Türkiye’de ise devlet spora finansal olarak destek olmaktadır. Avustralya’da finansal destek, “Avustralya Spor Komisyonu (ASC)”spor için finansal kaynakla sağlanırken, Türkiye’de destek, spor federasyonlarına doğrudan, özerk futbol federasyonuna ise dolaylı olarak yapılmaktadır.

Spor Sistemi İçerisinde Ülkelerin Spora Katılımı

Ülkelerin oluşturdukları spor politikası gereği öncelikli hedefler arasında her zaman vatandaşlarına spor imkânları sunarak spor yapmalarını sağlamak olmaktadır. Öyle ki kitlelerin spor yapmasındaki başlıca amaç; eğlenmek, dinlenmek, yeni dostlar edinmek, günlük yaşamın stresinden uzaklaşmak, dolayısıyla fiziksel ve ruhsal sağlığı korumaktır. Önemli olan da sporun bir yaşam biçimi olarak sürdürülebilir hale gelebilmesidir. Nitekim günümüzde de sağlıklı bir toplumun önemi giderek artmaktadır. Hareketsizliğe bağlı obezite, diyabet, kalp ve damar hastalıkları gibi ölümcül hastalıkların giderek artması özellikle de batılı toplumların gelecek yıllarda uğraşması gereken önemli sorunlardandır. Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporunda; ülkemizde kesin veriler olmasa da nüfusun yaklaşık %33 kadarının obez olduğu, bu sayının önümüzdeki 10 yılda daha da artacağı öngörülmektedir (10. Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor ÖİK Raporu, 2013). Öte yandan toplumsal sağlığın yanı sıra söz konusu hastalıkların ve hareketsizliğin ortaya çıkardığı üretim gücünde düşme ile ağır bütçeli ilaçların devletlerin önemli bir sorunu olduğu bir gerçektir. Oysa spor yapan bir toplum bireysel ve toplumsal sağlık ve üretimin niteliğini düşürmeme, koruma ve geliştirme açısından toplumsal düzenlemeleri gerektirmektedir. Ayrıca, kitle sporunun yaygınlığı beraberinde çok sayıda elit sporcu yetiştirme-

si için temel koşullardan biridir. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin “spor branşlarına katılımlarına” ilişkin veriler, Tablo 3 ve Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin spor branşlarına katılımlarının görünümü

Almanya	ABD	Avustralya	Türkiye
-Almanya’da spora katılımda Yerel yöneticiler kitle ve rekreasyonel sporlardan sorumludur.	ABD’de spora 3 şekilde katılım Sağlanır; 1.Profesyonel olarak, 2.Okul ve Üniversitelerde, 3.Yerel düzeydeki Spor organizasyonları	-Avustralya’da Rekreasyonel sportif aktiviteler spora katılımın ilk sırasındadır. -Avustralya’da Spora katılım sağlayan spor branşları ise; Futbol, Tenis, Basketbol, Bisiklet, Yüzmedir. -“Avustralya Spor Geliştirme Grubu” ise halkın spora katılımının artmasından sorumludur.	Türkiye’de spora katılım- dan: “Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı merkez ve taşra örgütü” ile “spor federasyonları” sorumludur. -Türkiye’de Rekreasyonel sportif aktiviteler arasında yer alan “satranç” spora katılımın ilk sırasındadır. -Türkiye’de spora katılım sağlayan spor branşları; Futbol, Tekvando, voleybol, basketbol ve atletizm dir. (Ak, 2017)
-Almanya’da spora katılımda en önemli aktiviteler; Futbol, Jimnastik, Tenis, Atletizm ve Biniciliktir. (Petry and Hallmann, 2013)	-ABD’de yürüyüş en popüler sportif etkinliktir. ABD’de en çok katılım sağlayan spor branşları ise; Amerikan Futbolu Baseball, Basketbol, Buz Hokeyidir. Futbol(Soccer). (Ruseski andRazavilar,2013) (Das,2019)	(Cuskelly ve ark.,2013)	

Tablo 4. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin spor branşlarına katılımlarının sayısal görünümü

Spor Branşları / Ülkeler	ABD (2019) (*)	Almanya (2013) (****)	Avustralya (2013) (*****)	Türkiye (2016) (****)
Amerikan Futbolu	(1)			9.701
Atletizm		885.664 (4)	91.200	196.489(5)
Badminton (****)	(10)	216.516	47.700	72.169
Basebol / Softbol	(2)			
Basketbol	(3)	190.152	403.500 (3)	222.796(4)
Binicilik		737.103 (5)	87.600	4.435
Bisiklet		134.816	264.000 (4)	24.556
Buz Hokeyi	(4)			6.580
Golf	(7)			6.828
Güreş (****)	(8)	66.605	Çok düşük (**)	112.109
Jimnastik (****)		4.972.043(2)	35.200	55.287
Futbol (Soccer) (**)	(5)	6.756.562(1)	593.800 (1)	615.297 (1)

Hentbol (****)		846.359	Çok düşük (**)	103.710
Motor Sporları	(9)			5.762
Tekvondo	(11) <i>Martial Arts</i>	55.376	178.500	362.927 (2)
Tenis	(6)	1.559.412(3)	419.200 (2)	30.663
Voleybol		481.442	146.600	243.436(3)
Yüzme		575.509	222.800 (5)	150.247

(*)(Das, 2019) <https://sportsshow.net.com/most-popular-sports-in-america/>

(**)Sayısal olarak çok düşük olduğundan raporlandırılmamıştır.

(***)(Yüce ve Sunay, 2013)

(****)(Ak, 2017) (****)(Petry and Hallmann, 2013) (*****)(Cuskelly ve ark., 2013)

Tablo 3’de görüldüğü gibi, spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin spora katılımlarında; Almanya’nın spor sistemi; hem kamusal hem de bölgesel yapısı ile kendine has özelliklere sahiptir. Almanya’da devlet üst düzey sporu organize ederek, yerel yöneticilerin kitle ve rekreasyonel sporlardan sorumlu olurken, ABD’de devlet, özellikle profesyonel spora müdahaleci olmayıp, kitle ve rekreasyonel sporları teşvik etmektedir. Avustralya’da devlet; Avustralya spor komisyonu aracılığı ile hem elit hem de halkın spora katılımından sorumlu olurken, Türkiye’de devlet, elit ve halkın spora katılımından doğrudan sorumlu olmaktadır.

Tablo 4’de görüldüğü gibi, karşılaştırılan ülkelerin (*Almanya, Avustralya ve Türkiye*) katıldıkları öncelikli sportif aktivitelerin başında futbol yer alırken, ABD’de öncelikli spor branşı Amerikan Futbolu olmuştur. İkinci öncelikli spor branşı ise ülkelere göre değişmektedir. ABD’de Basebol, Almanya’da Jimnastik, Avustralya’da Tenis, Türkiye’de ise Tekvando’dur (362.927). Üçüncü öncelikli spor branşları ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte, hepsinde takım sporlarının lisanslı sporcu sayıları yüksek bulunmuştur. Karşılaştırılan ülkelerin federasyon bünyesinde teşkilatlanmış spor branşları yaklaşık 60-61 dir. Bu spor branşlarının bir kısmı olimpik ve paralimpik, bir kısmı da henüz olimpik ve paralimpik değildir. Bunun yanı sıra ülkelerde spor lisansı olmadan “Sağlık ve Spor Kulüplerine” üye olarak kitle sporuna (*fiziksel aktiviteye*) katılan çok sayıda insan bulunmaktadır. Ülkelerde kitle sporuna yönelik “sağlık ve spor kulüplerine” üye olarak spor yapanların sayısal verileri Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Ülkelerde kitle sporuna yönelik “sağlık ve spor kulüplerine” üye olarak spor yapanların sayısal verileri (2016)

Ülkeler	Nüfus	Sağlık ve Spor Kulüp sayısı (*)	Sağlık ve Spor Kulüp Üye sayısı (*)	Üye sayısının nüfusa oranı
ABD (**)	313.232.044	29.890	50.000.000	%16,0 (*)
Almanya (***)	82.302.000	5.930	7.100.000	%8,63 (*)
Avustralya (****)	22.268.000	Bilinmiyor	5.232.980	%23,5 (****)
Türkiye	79.814.871	1.340	420.000	%0,53 (*)

(*) *Bilkent Holding (2016) “Dünyada Bazı Ülkelerdeki Sağlık ve Spor Kulüplerine Üyelerin Kulüp Sayısı Ülke Nüfuslarına oranı” Sport International Bilkent Holding Ankara* (**) *(Ruseski and Razavilar, 2013)* (***) *Petry and Hallmann, 2013)* (****) *Cuskelly, G., Wicker, P. And Wendy O’Brien (2013)*

Tablo 5’de görüldüğü gibi ülkelerde lisanslı olarak spor yapanların yanı sıra kitle sporuna yönelik özel sağlık ve spor kulüplerinde önemli sayıda sportif aktiviteye katılanların bulunduğu görülmektedir. Sağlık ve Spor kulüplerinde sportif aktivitelere katılanlar arasında ülkelere göre farklılıklar saptanmıştır. Avustralya’da yaşayanların sağlık ve spor kulüplerine yoğun olarak katılırlarken, ABD’de yaşayanların %16,0’sının bu tür kulüplere devam ettiği görülmektedir. Türkiye’de ise bu oran oldukça düşük düzeyde (%0,53) olduğu görülse de ülkemizde son yıllarda gelişen (sağlık ve spor kulübü) fitness sektörü yaklaşık 850 milyon liralık ekonomik büyüklüğü ile Avrupa sıralamasında %4 ‘lük bir pazar payına ulaşmıştır (Ak, 2017). Öte yandan karşılaştırılan ülkelerin üçünde spora katılımı 1. Sırada yer alan futbol branşına ilişkin Türkiye ve diğer ülkelerdeki katılım verileri Tablo 6 ve 7’de detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 6. Türkiye’de Futbol branşına lisanslı olarak “katılıma” ilişkin sayısal veriler (2017) (Ak, 2017)

Sporcu Sayısı (Kurum)	Kadın	Erkek	Toplam (Lisanslı)	Toplam (Faal)
Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Lisanslı	5.522	614.210	619.732	Nüfusa göre Türkiye’de futbola katılım %0.77

Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin “Futbol” branşına katılımlarına ilişkin sporcu sayıları ve nüfusa oranları Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7. Karşılaştırılan ülkelerin "Futbol" branşına ilişkin sporcu sayıları ve nüfusa oranları

Ülkeler / Futbola katılım	Genel nüfus	Futbolcu sayısı	Futbola katılanların genel nüfusa oranı
ABD * (American football)	313.232.044	13.600.000	% 4.34
Almanya **	82.302.000	6.756.562	% 8.20
Avustralya ***	22.268.000	593.800	% 2.67
Türkiye (2018 nüfus verilerine göre)	82.003.882	619.732	% 0.77

* Das,2019 **Petry and Hallmann, 2013). *** Cuskelly ve ark., 2013 ****(Ak, 2017, s.123)

Türkiye dâhil Avustralya ve Almanya'da 1. Amerika Birleşik Devletlerinde 3. Katılım sırasına sahip ve oldukça eski bir tarihi geçmişe sahip olan Futbol, dünyanın en popüler spor dalından biridir. Yüzyılı aşkın bir zamandır oynanan modern futbol, İlk olarak 19.yüzyılın başlarında kurallar konarak oynanmaya başlamıştır (Cuskelly ve ark., 2013), (Petry and Hallmann, 2013). Futbol Dünyada kendine özgü bir ekonomisi olan bir spor branşıdır. Bu özelliği ile diğer spor branşlarından ayrılmaktadır. Ekonomik etkinliği ile üst düzeyde oynanan futbol, dünyada büyük bir çoğunlukla profesyonel olarak yapılmaktadır. Bu özelliği ile de ülkelerdeki spora katılımı 1. Sırada olması doğal kabul edilebilir. Burada spora katılımı 2. Sıralarda farklılıklar bulunmaktadır. Bunlardan ABD'de 1. Sırada Amerikan Futbolu, 2.sırada Basebol sporu ile katılım gerçekleşirken, (Das, 2019) Almanya'da 2. Sırada Jimnastik, Avustralya'da Tenis, Türkiye'de ise Tekvando yer almıştır. Sıralamada üst sıralarda yer alan spor branşları ülkelerin beğenilerini ve ilgilerini de ortaya koymaktadır. Ancak Türkiye'de katılımı 2. Sırada Tekvandonun yer alması ilginçtir. Türkiye'de spor kültürünü ve gelenekselliği yansıtan uluslararası spor organizasyonlarında kısmen başarılı da olmuş; Güreş, Okçuluk ve Halter gibi spor branşları ilk beş sırada yer almazken, Tekvandonun 2. Sırada, Voleybolun 3. Sırada katılım sağlaması ile ağırlıklı olarak ülkenin mücadele sporları anlayışına yöneldiği yorumları yapılmıştır (Ak, 2017). Kuşkusuz uzak doğu sporlarına doğru bir yöneliş izlenmekte ise de Türkiye'de Futboldan sonra, Voleybol, Basketbol gibi takım sporlarına katılımın azımsanmayacak bir oranda olduğu söylenebilir. Uzak doğu sporlarına doğru yönelişin bir nedeni de aksiyon filmlerinin artması ile müca-

dele sporlarının çeşitliliğinden ve kursların yaygın oluşundan kaynaklanıyor olabilir. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin “spora katılımlarına” ilişkin sayısal verilerin, genel nüfus oranlarına göre karşılaştırılması ise Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin tüm spor branşları için “spora katılımlarına” ilişkin sayısal veriler ^(*)

Ülke	Kadın Nüfus	Erkek Nüfus	Toplam Nüfus	Lisanslı spor yapan nüfus	Lisanslı Sporcuların genel nüfusa oranı (%)
A.B.D	158.947.429	154.264.615	313.232.044	216.600.000	69,2
Almanya	41.962.000	40.341.000	82.302.000	27.636.026	33,6
Avustralya	11.176.000	11.093.000	22.268.000	14.402.400	64,7
Türkiye (2018)	40.863.902	41.139.980	82.003.882	5.995.973 (Lisanslı) 3.113.466 (Faal)	7,3 3,8

^(*) Kaynak: Onuncu (10). Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor ÖİK Raporu, (2013).

Tablo 8’de görüldüğü gibi, karşılaştırılan ülkelerin tüm spor branşlarını içeren spora katılımlarına ilişkin sayısal istatistikî veriler; farklılık göstermektedir. ABD ve Avustralya’da lisanslı olarak spora katılanların oranı oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu oranın söz konusu bu ülkelerde rekreatif olarak (*haftada 2 defa düzenli olarak açık havada koşanlar*) sportif aktivitelerine katılanlar da dahil edildiğinde daha da yükseldiği vurgulanmaktadır. Avustralya sporu yüksek katılımlı bir alan (*Aktif Avustralya*) haline getirmeye çalışan bir sisteme sahiptir. Bu sistemin düzenli uygulanması ile Avustralya nüfusunun %93,0’ünün spor ve rekreatif etkinlikler içerisinde olduğu vurgulanmıştır. Bu oranı yakalamada etkili olan uygulamaların başında Okullarda Spor Programının uygulanması, Taban Kesimin Spora Katılımı ve Kadınların Spora Katılımı programları gelmektedir. (Cuskelly, et al, 2013) (Ruseski and Razavilar, 2013) Almanya’da ise durum benzerdir spora katılım Almanya’da genel olarak %63,6 iken lisanslı olarak %33,6 dır (Tews, I H.,2006).

Spor Sistemleri Karşılaştırılan Ülkelerin Spor Politikaları

Politika; günümüzdeki ve gelecekteki kararlara yön verebilmek için bir-

çok alternatif arasından seçilen belirli bir yol veya davranış tarzı olarak tanımlanırken, spor politikası ile de; sporun ilke ve hedefleri, bu hedeflere ulaşmadaki yol ve yöntemleri, alt yapı, tesis, araç-gereç ve eğitim-öğretim anlayışı, ulusal ve uluslararası düzeyde spora bakış açısı, sporun örgütleniş ve uygulanış felsefesi anlaşılmaktadır (Hoye ve ark.,2015). Bu nedenle de ülke spor politikalarını oluşturmada belirleyici olan yazılı belgelerde olan yaklaşımlar ile belirlenmektedir. Özellikle de sporun devlet tarafından yönlendirildiği durumlarda ülke spor yönetiminin belirleyici unsuru olan anayasa, kanunlar, kalkınma ve hükümet programlarında ya da özel belgelerde ortaya konulmaktadır (Ak, 2017). Türkiye anayasasında spora yer veren az sayıda ülkelerden biridir. Spor yapma hakkı anayasa ile korunmasının yanı sıra spor açık bir şekilde anayasada yer alarak devletin yükümlülüğünü de ortaya koymaktadır. Kaldı ki olimpik şartın 4. Maddesinde “*spor yapmak bir insan hakkıdır. Her bireyin ihtiyaçlarıyla doğru orantıda spor yapma olanağına sahip olması gerekir*” biçiminde belirtilirken, bu madde ile bir devlet politikası olarak hükümetlere sporu yürütme yükümlülüğü getirmektedir. Spora ilişkin tüm kurumların temel toplumsal işlevi insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak olduğundan dolayı da çağımızın en önemli kurumlarından biri olan spor, uluslar arası alanda bir “insan hakkı” olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de spor yapma hakkı anayasa ile güvence altına alınmıştır. Bu bağlamda devletin görevi sadece sporcuyu korumak değil, kitlelerin bu hakka erişimini sağlamak olarak da görülmelidir. Diğer bir deyişle devletin fiziksel, sosyal, zihinsel ve kültürel gelişimine katkıda bulunan sağlıklı toplumlar yaratmada önemli bir sosyal politikası olarak değerlendirilmelidir. Bu özellikleriyle spor, bir kamu hizmeti alanı olarak görülmektedir (Fişek, 1998). Spora önemli katkılar sağlayan ve Avrupa birliğinin önemli bir ülkesi olan Almanya, bağlı bulunduğu Avrupa Birliği spor konseyinin beyaz kitap olarak tanımlanan ana ilkeler yazılı belgesinde belirtilen spor tanımına (Ak,2017) göre spor politikalarının geliştirilmesini sağlamıştır. Bu tanıma göre; 1. Kitle (*rekreasyonel spor, herkes için spor*) sporu, 2. Yarışma sporu olmak üzere iki temel alan ortaya çıkmaktadır. Ayrıca günümüzde özellikle de ekonomiye olan bağımlılıktan dolayı da temel spor politikalarının değerlendirilmesinde ki önemi göz ardı edilmemelidir. Özellikle de ABD ‘de sporun yönetimi, ülkenin sosyo ekonomik yapısı ile benzerdir. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin

“spor politikalarına” ilişkin veriler, Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin spor politikalarına ilişkin bulgular

Almanya	ABD	Avustralya	Türkiye
1.Üst düzey (elit) yarışma sporu	1.Herkes için Spor (öncelik)	1.Spora rekreatif amaçlı katılım programları önceliklidir.	1.Sağlığın korunmasına yönelik tedbirler sporun kitlelere yayılması
2.Halkın katıldığı (kitle) sporu	2. ABD’de elit sporun gelişiminden özerk organizasyonlar sorumludur.	2.Elit spor (ASC) aracılığı ile yaptırılır	2.Başarılı sporcuların korunması (Anayasa M.59)

Tablo 9’da görüldüğü gibi, karşılaştırılan ülkelerin spor politikalarına ilişkin bulguların farklılık göstermektedir. Almanya’da sporun üst düzey (elit) yarışma sporu ile halkın katılım sağladığı kitle sporunun farklı sorumlu kurumlar tarafından yönetildiği, spor politikasının bu iki yapılandırma çerçevesinde gerçekleştirildiği gözlenmektedir. ABD’de spor politikasının benzer olduğu ancak uygulamada farklılıkların olduğu gözlenmektedir. Örneğin devletin spor politikasının uygulamalarında müdahaleci olmadığı ancak spora katılımlar için geniş fırsatlar sunulduğu belirlenmiştir. ABD’de öncelik 1.Herkes için Spor uygulamalarıdır. 2.Elit sporun gelişiminden ise özerk organizasyonlar sorumludur.

Avustralya’da spor politikasının uygulanmasında özerk kuruluşlara yetki verilerek sorumluluk paylaşılmıştır. Avustralya’da spora rekreatif amaçlı katılım programları önceliklidir. Elit spor ise Avustralya Spor Komisyonu (ASC) aracılığı ile yaptırılır. Avustralya’da 1972 öncesi Devletin katkısı azdır. 1972 sonrası Turizm ve rekreasyon Bakanlığı spora katkı vermeye başlamış, 1981 sonrasında da (elit sporda başarı için) “Avustralya spor enstitüsü” kurulmuştur. Mevcut yapı ve uygulamalarıyla karşılaştırılan 3 ülkede farklı uygulamaların olduğu belirlenmiştir.

Türkiye’de ise spor politikası her ne kadar belirlenmiş olsa da ülke spor politikasının uygulamasında kararsızlık yaşandığı, sağlığın korunmasına yönelik olarak kitle sporuna mı? Yoksa elit spora mı? Öncelik verileceği konusunda belirsizlik ve kararsızlık yaşandığı önemli bir gözlemdir. Kuşkusuz spor politikasının yönetilmesinde sosyal devlet anlayışı dikkate alındığında sağlığın korunmasına yönelik uygulamaların ağırlık kazanması gerekirken, uluslararası politikalar ve ülke siyaseti açıla-

rından elit sporu güçlendirerek ön plana çıkarma anlayışı da sürekli güncelliğini korumaktadır. İşte bu belirsizlik ve kararsızlığın giderilmesine yönelik her iki politikanın da bütünleşerek uygulanmasının doğru bir uygulama olacağı düşünülebilir (Ak, 2017).

Bu bağlamda hem sağlıklı bir toplum, hem de maddi kaynakların korunması için kitle sporu ya da herkes için spor ile elit sporu birlikte geliştirmeleri gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, spor sistemleri karşılaştırılan ülkelerin elde edilen bulgular çerçevesinde belirlenen 4 değişkene göre sonuçlar belirtilmiştir.

Spor Sistemlerinin Yapısına İlişkin Sporun Üst Yönetimlerinin Teşkilatlanmasına İlişkin Sonuçlar;

Almanya'da devlet, doğrudan sporu yönetmemektedir. Spor yönetimi ulusal düzeyde içişleri bakanlığı, 16 federal bölgede bölgesel spor federasyonları, yerelde ise spor dernekleri, spor kulüpleri tarafından teşkilatlanarak spor yönetilmektedir. *ABD'de* sporun yönetiminde Amerikan devleti (hükümeti) müdahaleci olmamaktadır. ABD'de sporun nasıl yapılandırılıp organize edildiğini belirlemek için ağırlıklı olarak “serbest piyasa” etkili olmaktadır. ABD'de sporun yapılanması 3 yolla gerçekleşir; 1.Profesyonel spor, 2.Üniversite sporu, 3.Okullar arası yerel spor yarışmalarıdır. Söz konusu 3 yapılanmada da *devlet doğrudan müdahaleci olmaz. Avustralya'da* ise sporun yönetimi paylaşımcı bir yaklaşımla gerçekleşmektedir. Öyle ki Avustralya'da devlet sporun tüm yollarını destekleyecek altyapı ve programlara yatırım yapar. Mahalli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen spor aktivitelerine hükümet ve eyalet yönetimleri “sponsor desteği” sağlamaktadır. “Avustralya Spor Komisyonu (ASC)” devlet adına sporu yönetir. *Türkiye'de* ise sporun yönetiminde devlet oldukça etkindir. Hükümet adına Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü ve taşra teşkilatları ile spor federasyonları Anayasanın 58 ve 59. Maddeleri ile ilgili yasalara dayanılarak sporu yönetirler.

Spor Sistemi İçerisinde Ülkelerin Spora Finansal Destek Uygulamalarına İlişkin Sonuçlar;

Elit spora ve fiziksel aktiviteye katılımın artırılmasına yönelik finansal destek sağlama anlayışı, günümüzde ülkelerin spor politikalarında önemli müdahale alanı haline gelmiştir (Hoye ve ark., 2015).

Almanya'da devlet asgari ölçüde spora finansal destek sağlarken amatör spor, sivil toplum örgütlerince örgütlenmişlerdir. Gelirlerini üye aidatlarından ve sponsorluk uygulamalarıyla elde etmektedirler. *ABD'de* devlet spora finansal destek konusunda müdahaleci olmamaktadır. ABD'de her konuda olduğu gibi sporda da serbest piyasa ekonomisi geçerlidir. ABD'de Her spor organizasyonu kendi finansmanını kendisi sağlamaktadır. *Avustralya'da* Spora finansal destek, devlet tarafından sağlanır. Hükümet bütçesinden her yıl "Toplumsal Rekreasyon ve Spor Tesisleri Programı" doğrultusunda planlanmaktadır. Avustralya'da kitle sporuna ve elit sporu geliştirmede hükümet desteği yapılmaktadır. Destek, Devlet adına hareket eden Avustralya "Spor Komisyonu (ASC)" aracılığı ile spor için finansal kaynak sağlar. *Türkiye'de* ise spora devlet desteği yapılmaktadır. Destek, *spor federasyonlarına doğrudan, özerk futbol federasyonuna ise dolaylı* olarak yapılmaktadır. Verilerden de anlaşılacağı üzere, genel olarak spora finansal destek sağlama noktasında devletin rolü bulunmaktadır. Ancak finansal destek sağlama yöntemi, incelenen ülkelere göre değişebilmektedir. Almanya ve Avustralya'da devletin spora finansal desteği dolaylı olarak sağlanırken, Türkiye'de spora finansal destek doğrudan sağlanmaktadır. ABD'de ise spora finansal destek olma konusunda devlet müdahaleci değildir. Özel kurum ve kuruluşlar, spora finansal destek sağlayabilmektedir.

Spor Sistemi İçerisinde Ülkelerin Spora Katılımına İlişkin Sonuçlar;

Almanya'da spora katılım Rekreasyonel sportif aktiviteler ile *Futbol, Jimnastik, tenis, atletizm ve biniciliktir.* *ABD'de* spora 3 şekilde katılım sağlanır; *1.Profesyonel olarak, 2.Okul ve Üniversitelerde, 3.Yerel düzeydeki spor organizasyonları* ile ABD'de yürüyüş en popüler sportif etkinliktir. ABD'de en çok katılım sağlayan spor branşları ise; *Amerikan Futbolu, Basebol, Basketbol, Buz Hokeyi ve Futbol (soccer).* Avustralya'da *Rekreasyon*

nel sportif aktiviteler spora katılımın ilk sırasındadır. Avustralya'da spora katılım sağlayan spor branşları ise; Futbol, Tenis, Basketbol, Bisiklet, Yüzmedir. Avustralya Spor Komisyonu (ASC): "Avustralya Spor Enstitüsü (AIS)" aracılığı ile elit sporun gelişmesinden, "Avustralya Spor Geliştirme Grubu" ise halkın spora katılımının artmasından sorumludur. Türkiye'de spora katılımdan: "Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı merkez ve taşra örgütü" ile "spor federasyonları" sorumludur. Yani, Türkiye'de spora katılımdan "devlet" sorumludur. Türkiye'de Rekreatif sportif aktiviteler arasında yer alan "satranç" spora katılımın ilk sırasındadır. Türkiye'de spora katılım sağlayan spor branşları ise; Futbol, Taekwando, voleybol, basketbol ve atletizm dir. İncelenen ülkelerin spora katılımlarında; satranç, yürüyüş gibi çok sayıda vatandaşın katılabildiği rekreatif sportif aktiviteler ilk sırada yer almıştır. Yarışma sporunda ise futbol, en çok spora katılım sağlanan spor branşıdır. Aslında bu sonuç, düzenli yapılan fiziksel aktivitelerin sağlık üzerine olan olumlu etkilerinin medya aracılığıyla kitlelere ulaşmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu yargı, futbol sporuna katılım için de yapılabilir. Ancak bazı ülkelerde spora katılım sağlanan spor branşları, ülke halkı tarafından sevilen, benimsenen, toplumca kabul görmüş ve hatta toplumun kültürel özellikleriyle özdeşleşmiş olabilmektedir. Örneğin; ABD'de halk tarafından sevilen, benimsenen ve adeta ülke ile özdeşleşmiş üst düzeyde katılım sağlanan spor branşı basketboldur.

Spor Sistemleri Karşılaştırılan Ülkelerin Spor Politikalarına İlişkin Sonuçlar;

Günümüzde ülkeler, sporu popüler bir alan olarak görmekte olup, spordan maksimum düzeyde yararlanma eğilimindedirler (Hoye ve ark., 2015). Bundan dolayıdır ki sporda gelişmiş ülkeler, sporun kitlelere yaygınlaştırılmasına önem vermektedirler (Hoye ve ark.,2017; Ak, 2017; Sunay, 2017). *Almanya'da spor politikası* iki yapılandırma çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. 1.Üst düzey (elit) yarışma sporu 2.Halkın katıldığı (kitle) sporudur. *ABD'de spor politikası* 1.Herkes için Spor (öncelik) 2.ABD'de elit sporun gelişimidir. Organizasyonlardan özerk organizasyonlar sorumludur. Devlet müdahale etmez. *ABD'de Spor, Amerikan kültürünün önemli bir parçasıdır* 1.Aktif olarak, 2.Seçkin seviyede,

3.Eğlence amaçlı, 4.Pasif seyirci olarak spora katılım fırsatları çoktur. *Avustralya'da spor politikası*, 1.Spora rekreatif amaçlı katılım programları önceliklidir. 2.Elit spor (ASC) aracılığı ile yaptırılır. *Türkiye'de spor politikası*, 1.Sağlığın korunmasına yönelik tedbirler sporun kitlelere yayılması 2.Başarılı sporcuların korunmasıdır. (Anayasa M.59) Devlet spor politikalarının uygulanmasından sorumludur. Bunu Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatları ile federasyonlar aracılığı ile gerçekleştirilir. Kanada, İngiltere, Fransa, Hollanda gibi bazı batılı ülkelerin spor politikalarının temelinde elit yarışma sporu ve fiziksel aktiviteye katılımın arttırılmasının önemli olduğu belirtilmiştir (Bergsgard ve ark.,2007; Houlihan, 2005). Dolayısıyla, incelenen ülkelerin spor politikalarına ilişkin uygulamaların, diğer bazı batılı ülkelerin uyguladıkları ulusal spor politikaları ile uyumlu olduğu söylenebilir. Öte yandan batılı ülkelerin sporun kitlelere yaygınlaştırılmasına ilişkin çabalarının nedeni, nüfuslarının büyük bir kısmının yüksek kalorili besinler tüketmesi ve obezitenin büyük bir sorun olmasından kaynaklanıyor olabilir (Finkelstein ve ark., 2005).

Sonuç olarak, *Almanya'da* spor bölgesel spor federasyonları, yerelde ise spor dernekleri, spor kulüpleri tarafından yönetilirken, *ABD'de* sporun yönetiminde Amerikan devleti (hükümeti) müdahaleci olmamaktadır. *Avustralya'da* ise sporun yönetimi; paylaşımcı bir yaklaşımla gerçekleşmektedir. Karşılaştırılan ülkelerde Türkiye dışında devlet, doğrudan sporu yönetmemektedir. Spora finansal destek boyutunda ise devlet spora Almanya, Avustralya ve Türkiye'de doğrudan finansal destek sağlarken, ABD'de sporda serbest piyasa ekonomisi koşulları geçerli olup, her spor organizasyonu kendi finansmanını kendisi sağlamaktadır. Spora katılımında ülkeler arasında benzer uygulamalar saptanmıştır. Almanya'da spora katılım ağırlıklı olarak Rekreatyonel sportif aktiviteler ile *Futbol, Jimnastik ve tenis* ile sağlanırken, Avustralya'da da *Rekreatyonel sportif aktiviteler* spora katılımın ilk sırasındadır. Avustralya'da spora katılım sağlayan spor branşları ise; *Futbol, Tenis ve Basketboldur*. *Türkiye'de* de Rekreatyonel sportif aktiviteler arasında yer alan "satranç" spora katılımın ilk sırasında yer alır. Türkiye'de spora katılım sağlayan spor branşları ise; *Futbol, Tekvando ve voleyboldur*. ABD'de ise spora katılım 1.*Profesyonel olarak*, 2.*Okul ve Üniversitelerde*, 3.*Yerel düzeydeki spor organizasyonları* ile yürüyüş en popüler sportif etkinliktir. En çok katılım gös-

teren spor branşları ise Amerikan Futbolu, Basebol, Basketbol, Buz Hokeyi ve Futboldur. Anlaşılacağı üzere spora katılımın ilk sırasında rekreasyonel sportif aktiviteler yer almaktadır. Dolayısıyla ülkemizde rekreasyonel sportif aktiviteleri arttıracak açık ve kapalı alanların arttırılarak geliştirilmesi, sportif aktivitelerin ülke geneline yayılmasını sağlayabilecektir. Spor politikaları boyutunda ise Almanya ve ABD önceliği; Üst düzey (elit) yarışma sporu ile Halkın katıldığı (kitle) sporuna verirken, Avustralya'da öncelik, Spora rekreatif amaçlı katılım programlarıdır. Türkiye'de spor politikası sağlığın korunmasına yönelik sporun kitlelere yayılması ve başarılı sporcuların korunması şeklinde ifade edilmektedir. Bu sonuçlara göre, karşılaştırılan ülkelerde spor politikalarına yönelik önceliklerin benzer olduğu anlaşılmaktadır. Ancak ülkelerin spor politikalarındaki önceliklerinin benzer olmasına rağmen, spora katılım ve sportif başarılardaki gözle görülebilen farklılığın; ülkelerin sahip oldukları ekonomik güçlülük ile spor kültürünün yaygınlığından ve sporun yönetiminin tamamen devletin sorumluluğundan uzaklaştırıp denetleyici rol üstlenmesi, sporun yönetimini yerel yönetimler, profesyonel ve amatör spor kuruluşları ile gönüllü kuruluşlara yani toplumun sporla ilgili alt birimlerine yaygınlaştırmalarından kaynaklanıyor olabileceğinden söz edilebilir. Bu itibarla öncelikle spor aktivitelerinin yaygınlaştırılmasına ilişkin finansal kaynağın arttırılması, kaynağın ağırlıklı olarak tesis, organizasyon ve eğitimde kullanılması sağlanmalıdır.

Sporun yaygınlaştırılmasına yönelik spor kültürünün ülkemizde oluşturulmasına yönelik çalışmaların devlet kontrolünde etkin olarak gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Sporun yönetiminde yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları devletin denetim ve gözetiminde desteklenmeli, özellikle spor kulüplerinin tesisleşmelerine ve alt yapı organizasyonlarına destek verilmelidir.

Avustralya ve Almanya'daki uygulamada görüldüğü gibi sporun yönetiminde devlet adına oluşturulacak ve üyelerinin spor toplumunun farklı kesimlerinden oluştuğu, bütçe uygulamaları ve çalışmalarıyla devlete karşı sorumlu "Türkiye Spor Üst Komisyonu" oluşturulmalıdır. Ayrıca geniş tutulacak komisyona bağlı eğitim, tesisleşme, organizasyon, spor politikası, üniversitelerle işbirliği ile kulüpleşme ve alt yapı alt komisyonları gibi icracı komisyonların oluşturulması sağlanmalıdır.

EXTENDED ABSTRACT

**Comparison of Sports Systems for Some Variables in
Turkey Germany USA and Australia**

*

Hakan Sunay
Ankara University

The effect of sports policies on national and international sports structures, increasing the importance of sports organizations and sports economy has led to the development of management and organization understanding in this field too. The sports administrations of the countries are shaped in line with various needs and purposes in terms of their own culture, philosophy and free time evaluation of their citizens, entertainment and performance performance. Today, it is accepted that contemporary sports organization structure is affected by variables such as development levels, cultures and demographic characteristics of countries (Ekmekci, 2010). Among the countries that determined this effect and at the same time provided participation in sports and were successful in sports; Germany, USA and Australia with Turkey's "Sports Systems" is important to compare examined. Comparative research is a research method used in social sciences and aims to make comparisons between different countries or cultures. One of the difficulties of this method is that the data of different countries are not listed in the same category and defined in different categories. Therefore, international comparisons are very important in terms of seeing and determining the preferences of different systems applied in sports. In this study, athletic training systems, Organizational structure, sports financing, participation in sports and sports policy of the countries examined are examined. The aim of this study; Germany, the application for the sports system in the United States and Australia is to examine the similarities and differences with Turkey. This is a comparative sport management research. There are different approaches used in comparative research. These are horizontal, vertical, problem solving, case studies, descriptive, explanatory and evaluative approaches. In the horizontal approach, all elements of the systems separately and together are examined. When examining these ele-

ments, all elements belonging to the period of the research are compared. In the vertical approach, the historical evolution of the system under review is monitored and leads the comparator to make some predictions about the future (Turkoglu,1998). In the descriptive approach, the literature is examined and the similarities and differences between sports systems are compared. The descriptive approach was used in this study as a vertical approach and the comparison of the sports systems of the countries mainly used the horizontal approach. In this research, documentary scanning technique was used to collect data. Documentary screening involves finding, reading, taking notes and evaluating resources for a specific purpose (Karasar, 2005; Erkus, 2005). Documentary scanning is an inevitable data collection technique for almost every research. Data collected from Turkey, Germany, USA and Australia the overall sport system and financial support for sports applied in these countries (sports financing) participation in sports, books on applied sports policy, theses, articles, magazines, has benefited from scientific sources such as development plans. In addition, data on Germany, the USA and Australia were obtained from the official web sites of these countries. In this study, "typical case sampling olan developed by Patton (1987) was used. In the analysis part of this study, quantitative methods were used (Patton, 1987). The data obtained for the research were compared for the purposes stated in the descriptive analysis approach. The information obtained during the comparisons were gathered and compiled to reveal similarities and differences as much as possible. This information was then entered into the charts. Turkey Germany four variables related to the findings obtained by the comparison of the US and Australian Sports Systems interpreted in tables. Variables related to the findings obtained:

1. The organization of the top management of sports related to the structure of sports systems
2. Sports system financial support applications of countries
3. The participation of countries in sports within the sports system
4. Sport policies of countries where sports systems are compared

Organization of the top management of sports related to the structure of sports systems: "Expert sports offices ir are effective at the state, state and local government level in Germany (Petry and Hallmann, 2013; Breuer and at.al. 2015). In the US, free market control is effective. In the

US, the government adopts a spor non-intrusive yaklaşım approach to sport at all levels. In Australia, the management of sports takes place through a shared approach. Government and state governments provide “sponsor support ine to sports activities carried out by local organizations. The state administration of sports in Turkey is very active. 2. Sports system financial support applications of the countries: In Germany, the state provides financial support to sports in part, while in the United States, the state is not an interventionist, and the conditions of free market economy apply to financial support to sports. In fact, every organization in the USA provides its own financing. In Germany, the German government provides financial support for sports. Sports clubs use state or local sports facilities. In Australia and Turkey is supporting financially state sport.

Participation of countries in sports within the sports system: As a result of the sports policy created by the countries, it is among the priority targets to provide sports opportunities to its citizens and to enable them to play sports. Sports systems in the participation of countries in the sport; Germany's sports system; it has its own characteristics with both public and regional structure. In Germany, the state organizes high-level sports, while local governments are responsible for mass and recreational sports, while in the United States, the state is not particularly intrusive to professional sports, and promotes mass and recreational sports. The state in Australia; both through Australia's elite sports commission, while responsible for the popular participation in sports, the state in Turkey's elite and is responsible for public participation in sports.

Sport policies of the countries where sports systems are compared: Turkey is one of the few countries which place a sports constitution. In addition to the protection of the right to sport by the constitution, the sport clearly states the obligation of the state by taking part in the constitution. Furthermore, Article 4 of the Olympic Charter states that yapmak doing sports is a “human right”. Every individual should have the opportunity to play sports in the right proportion with their needs. With this article, it imposes an obligation on governments to conduct sports as a state policy. The findings of the comparative countries' sports policies differ. In Germany, it is observed that the sport of high-level (elite) competition and the mass sports in which the Public participates are mana-

ged by different responsible institutions and the sports policy is realized within the framework of these two structures. It is observed that sports policy is similar in the USA but there are differences in practice. In Australia, recreational participation in sports is a priority of sports policy. As a result, the state to manage the sport properly in Turkey, supporting and play supervisory role, providing that increase the state's sports financial support, participation in sports is intense and recreational development of sports activities for the mass sports provide elite sports orientation to take the necessary measures, sport participation in sport related with local governments taking measures to activate civil society organizations, the management of the sport in Turkey in order to reduce the burden on state or a similar purpose Turkey Sports Supreme Council will be established; a committee composed of sub-commissions, responsible to the state and supervised by the state should be established.

Kaynakça / References

- Ak, A.(2017). *Türk sporunda sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara:Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Balcı, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara:Pegem A Yayıncılık.
- Bergsgard, N.A., Houlihan, B., Mangset, P., Npdland, S.I., ve Rommetvedt, H. (2007) *Sport policy: A comparative analysis of stability and change*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Bilkent Holding (2016) *Dünyada bazı ülkelerdeki sağlık ve spor kulüplerine üyelerin kulüp sayısı ülke nüfuslarına oranı*. Ankara:Sport International Bilkent Holding.
- Cuskelly G., Wicker, P. ve O'Brien, W. (2013) In (K. Hallmann, K. Petry ed.), *Australia Comparative Sport Development Systems, Participation and Public Policy, Sports Economics, Management and Policy* (p.225-236), New York:Springer Science+Business Media.
- Das, S. (2019). *Top 10 most popular sports in America 2019: TV Ratings* <https://sporteology.com/top-10-most-popular-sports-in-america/>
- Ekmekçi, R.(2010). Avustralya spor yönetim sisteminin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 2B0053, 5(3), s.204-217.
- Eren, E. (2001). *Yönetim ve organizasyon: Çağdaş ve küresel yaklaşımlar*. (5. Bsk), İstanbul:Yayınevi.
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara:Seçkin Yayıncılık.

- Finkelstein, E., Fiebelkorn, I., ve Wang, G. (2005) The costs of obesity among Fulltime employees. *American Journal of Health Promotion*, 20(1), 45-51.
- Fişek, K., (1998). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri bakımından Dünya'da ve Türkiye'de spor yönetimi*. (2. Bsm), Ankara:Bağırhan Yayınevi.
- Houlihan, B. (2005) Public sector sport policy: Developing a framework for analysis. *International Review for the Sociology of Sport*, 40(2), 163-185.
- Hoye, R., Nicholson, M. ve Houlihan, B. (2015) *Spor ve politika meseleleri ve analizi*. (C. Tınaz Çev.), (M. Bakır Çev.Ed.), İstanbul:Beta Basım Yayın, Yayın No:3234.
- Karasar, N. (2005) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara:Sanem Matbaacılık.
- Madge, J. (1965) *The tools of science. An analytical description of social science techniques*. New York:Anchor Books Doubleday and Comp..
- Patton, M.Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage
- Petry, K. ve Hallmann, K. (2013). In (K. Hallmann, K. Petry ed.), *Germany comparative sport development systems, participation and public policy, sports economics, management and policy*. (p.75-86), New York:Springer Science+Business Media.
- Ruseski E J. ve Razavilar N.,(2013). In (K. Hallmann, K. Petry ed.), *United States comparative Sport Development Systems, Participation and Public Policy, Sports Economics, Management and Policy*, (p.311-321), New York:Springer Science+Business Media
- Sunay, H., (2017). *Spor yönetimi*. (3. Bsm), Ankara:Gazi Kitabevi.
- Sutton, M., Post, D., Merx, G. W. Et al.(2006). Comparative education, area studies and the disciplines:First round response. *Comparative Education View*, 50, 1.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Beş yıllık kalkınma planı spor ÖİK Raporu*, Ankara.
- Tews, I. H. (2006). Social stratification in sport and sport policy in the European Union, *European Journal for Sport and Society*, 3(2), 109-124.
- Türkoğlu, A. (1998). *Karşılaştırmalı eğitim: Dünya ülkelerinden örneklerle*. Adana: Baki Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yüce, A ve Sunay, H. (2013).Türk sporuna ilişkin nicel gelişimin dönemsel olarak incelenmesi ve bazı ülkelerle karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spormetre Dergisi*, 11(2), 95-103.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Sunay, H. (2019). Türkiye Almanya ABD ve Avustralya spor sistemlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 488-513. DOI: 10.26466/opus.585855